

Geachte minister,

Het is positief dat er opnieuw aandacht wordt besteed aan de wettelijke positie van de Friese taal. Deze wet is een begin om duidelijkheid te geven aan de burger, waar en wanneer een burger het recht heeft om zich in de Friese taal te bedienen. Het is uitdrukkelijk een begin, want zoals anderen ook opmerken, regelt deze wet uitsluitend het contact met bestuurlijke autoriteiten en het juridische domein. Op de andere domeinen van het Europees Handvest voor regionale talen en minderheidstalen (Europees Handvest) zoals de media, het onderwijs en economisch- en sociaal leven, wordt in deze wet niet ingegaan. Dat maakt dat deze wet, die veelal een verzameling is van de al bestaande wetten, nog lang niet in de buurt komt van wat Nederland met de ondertekening van het Europees Handvest en het Kaderverdrag inzake de bescherming van nationale minderheden (Kaderverdrag) heeft afgesproken. Bovendien is het opmerkelijk te noemen dat bij deze verzameling van wetten, de bepalingen over het Fries in bijvoorbeeld de Wet op het primair onderwijs niet worden meegenomen.

Een ander belangrijk punt wat over het hoofd wordt gezien is het gebruik van de taal in het openbare domein. In Nederland is discriminatie op grond van onder andere etniciteit, ras, leeftijd vast gelegd in de Wet Gelijke Behandeling. In Europese wet- en regelgeving is het gebruikelijk at taal ook in het rijtje van discriminatiegronden wordt opgenomen. Een voorbeeld is het Handvest voor de Grondrechten van de Europese Unie, dat verbonden is aan het verdrag van Lissabon waarin staat dat onder andere discriminatie op grond van taal niet is toegestaan¹. Er is algemene consensus tussen wetenschappers dat taal onderdeel is van iemands zijn (primaire) identiteit en derhalve een afkeuring van de taal ook een afkeuring is van iemands 'zijn'. Zoals ook uit deze consultatieronde blijkt, zijn sommige reacties ronduit discriminerend voor Friezen als groep, alleen omdat er een andere taal wordt gesproken. In andere Europese landen, om een voorbeeld te noemen het Verenigd Koninkrijk en Spanje, maar ook in diverse landen in Oost-Europa, is het tevens gebruikelijk om taal als discriminatiegrond in de nationale wetgeving op te nemen. Het tegengaan van discriminatie op grond van taal is een van de belangrijkste uitgangspunten van het door Nederland geratificeerde Kaderverdrag. Hieruit volgt logischerwijze dat ook een dergelijk verbod op het discrimineren op grond van de Friese taal wordt opgenomen.

Hieronder zal verder in worden gegaan op eventuele aanvullingen en wijzigingen per artikel.

Artikel 1: Een goede passage, maar het Fries was altijd de 'tweede officiële rijkstaal'.

Artikel 2: Hier zou een referentie naar het Europees Handvest en het Kaderverdrag moeten worden gemaakt. De passage 'kunnen ook' -> 'zullen ook'

Artikel 3:

1. Het is in dit artikel niet duidelijk of deze passage voor zowel het schriftelijke als mondelinge verkeer geldt.

---

¹ In Artikel 21.1 van het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie staat: "Elke discriminatie, met name op grond van geslacht, ras, kleur, **etnische** of sociale afkomst, genetische kenmerken, **taal**, godsdienst of overtuigingen, politieke of andere denkbeelden, **het behoren tot een nationale minderheid**, vermogen, geboorte, een handicap, leeftijd of seksuele geaardheid, is verboden"

2. Het is niet helder of de zin 'indien de bestuursorganen hebben verzocht de Nederlandse taal te gebruiken' alleen geldt voor de Waddeneilanden en Weststellingwerf, of dat het geldt voor heel Fryslân. De passage 'onbevredigend verloop' is namelijk een afzwakking van 'onevenredige belasting van het bestuurlijk verkeer' zoals nu in de Algemene wet bestuursrecht staat. Afzwakking van de bestaande wetgeving zou een stap achteruit betekenen.

Artikel 12.3: De volgende toevoeging zou een verbetering zijn: 'indien een strafzaak moet worden verdaagd omdat er geen tolk beschikbaar is, komen de extra kosten voor rechtsbijstand (advocaat), voor rekening van het Rijk'. Het is gebleken dat er vooral praktische problemen zijn dat het Fries niet kan worden gesproken in een rechtszaal, dan dat er wettelijke bezwaren zijn. Minister Donner heeft bij de aankondiging van de Friese Taalwet aangegeven om juist ook te gaan werken aan implementatie. Deze toevoeging is één stap om de praktische barrières die er zijn om een rechtszaak niet in het Fries te kunnen voeren, te overkomen.

Raad voor de Friese Taal:

De naam geeft verwarring met het eerdere 'Berie foar it Frysk', Fryske Ried en Ried fan de Fryske Beweging. Een naam waarin de kernwoorden 'advies' en 'onafhankelijkheid voorkomen', zou een alternatief kunnen zijn.

Artikel 18.1: Het orgaan wordt ingesteld volgens artikel 7.4 van het Europees Handvest, zoals ook het Consultatief Orgaan ingesteld is. Dit artikel geeft de lidstaat de mogelijkheid om onafhankelijke adviesorganen in te stellen.

Artikel 20: Het bestaande Consultatief Orgaan Fries adviseert nu over de gehele breedte van het Europees Handvest en het Kaderverdrag. Het ligt voor de hand dat die breedte gehandhaafd wordt omdat het hier gaat over Europese afspraken die nog steeds onvoldoende geïmplementeerd worden. In de Taalwet zou gewaarborgd moeten worden dat de Raad voor de Friese taal deze brede invalshoek houdt en niet beperkt wordt in de taakstelling tot het bestuurlijke en juridische verkeer.

Artikel 37: De bestaande wetgeving zou van kracht moeten blijven totdat de nieuwe wetgeving aangenomen en geïmplementeerd is.